MALTA

TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

GUDIKATUR DR. KEVIN MOMPALAO

Seduta tat-13 ta' Marzu, 2012

Talba Numru. 16/2011

Christian Xerri

vs

Paul Caruana

It-Tribunal.

Ra l-avviz tat-talba illi permezz tieghu l-attur Christian Xerri talab illi l-konvenut Paul Caruana jigi kkundannat ihallas is-somma ta’ elfejn erba mija u tletin Ewro (€2,430) dovuti lilu bhala hlas ta’ xoghol ta’ tikhil illi huwa ghamel fuq struzzjonijiet ta’ Paul Caruana ghall-perjodu ta’ bejn Settembru elfejn u disgha (2009) u April elfejn u hdax (2011). Dan bl-ispejjez kollha inkluzi dawk ta’ l-ittri interpellatorji spediti lill-konvenut; u bl-imghaxijiet.

Illi l-konvenut irrisponda permezz tad-debita risposta, li permezz taghha ecepixxa illi mhux minnu li ghandu jaghti lill-attur is-somma ta’ elfejn erba mija u tletin ewro

(€2,430) ghal xoghol imma ghandu jaghti biss is-somma ta’ mija disgha u ghoxrin ewro (€129). Ecepixxa wkoll illi t-talba attrici qed tigi respinta stante illi l-ammont mitlub ma’ huwiex dovut. Finalment giet ecepita wkoll il-preskrizzjoni ai termini ta’ l-artikolu 2148(a) tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta’ Malta.

Ra d-dokumenti kollha esebiti mill-partijiet.

Semgha x-xhieda mressqa mill-partjiet.

Ra d-digriet tieghu moghti fis-sbatax (17) ta’ Frar tas-sena elfejn u tnax (2012) li permezz tieghu din il-kawza giet diferita ghas-sentenza in difett ta’ ostakolu ghas-seduta tal-lum.

Ikkunsidra;

Illi ghalkemm il-partijiet ma jaqblux fil-fatti li waslu ghat-talba ta’ l-attur, il-fatti l-ohra kif jemergu huma konkordi. Hekk jirrizulta illi l-attur kien jaghti s-servizzi tieghu ta’ bajjad lill-konvenut illi kellu diversi nies ohra imqabbdin mieghu ghall-istess xoghol. L-attur jghid illi kien jahdem mal-konvenut. Il-konvenut jghid illi r-relazzjoni bejn il-partijiet iktar kienet wahda ta’ appalt milli ta’ impjieg. L-attur jghid illi f’xi zmien huwa ma setax ikompli jahdem klandestinament mal-konvenut minghajr ktieb tax-xoghol u ghalhekk talbu sabiex jimpjegah b’mod ufficcjali. L-attur isostni illi l-konvenut ma tantx kien herqan illi jirregolarizzalu l-pozizzjoni u kien issuggerielu illi jaghmel ktieb tax-xoghol ghalih innifsu bhala *self employed* imbghad il-konvenut jirrifondilu l-kontribuzzjonijiet tas-sigurta socjali illi jkun hallas. Christian Xerri jsostni illi wara li sar hekk il-konvenut hallaslu l-kontribuzzjonijiet socjali ta’ l-ewwel perjodi izda imbghad waqaf ihallasomlu u minkejja li kien jaghtih il-paga kull xahar, il-kontribuzzjonijiet socjali baqghu qatt gew rifuzi lilu kif kien miftiehem.

It-tezi tal-konvenut hija wahda aktar semplici. Huwa jghid illi huwa jahdem bhala bajjad u kien jinkariga lill-konvenut bhala sub-appaltatur fix-xoghol illi kien jikkuntratta ghalih

hu. Huwa jghid li kien ihallas lill-attur ghax-xoghol illi kien jaghmel. Jiddefendi ruhhu billi jsostni illi peress illi l-attur kien self employed, huwa ma kellu l-ebda obbligi aktar x'jezonora.

Illi qabel ma' dan it-Tribunal jidhol fil-mertu propju tal-kwistjoni hemm zewg eccezzjonijet ta' natura preliminari illi dan it-Tribunal ihoss illi huwa mitlub li jindirizza qabel il-mertu ghaliex f'kaz ta' xi akkoljiment ta' xi wahda minnhom kull indagini fil-mertu tkun wahda inutli. Dawn huma t-tielet eccezzjoni tal-konvenut fejn jecepixxi l-preskrizzjoni ai termini ta' l-artikolu 2148 (a) tal-Kodici Civili (Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta); u l-punt imqajjem fit-trattazzjoni mill-konvenut illi fl-avviz promutur l-attur qed jitlob hlas imsemmi ghal xoghol mentri fit-trattazzjoni tal-kaz irrizulta illi dak li qed jitlob l-attur fil-maggior parti tieghu ma huwiex xoghol izda rifuzjoni tal-kontribuzzjonijet tas-sigurta socjali.

Dwar il-preskrizzjoni imressqa, cioe' dik ai termini ta' l-Artikolu 2148 (A) tal-Kap 16 tal-Ligjiet ta' Malta, fis-sentenza moghtija mill-Qorti ta' l-Appell Inferjuri fit-tlieta (3) ta' Novembru tas-sena elfejn u erba (2004) fis-sentenza fl-ismijet **Langdale Limited et vs John David Limited** inghad:-

*'Kif spjegat mill-Qorti tal-Kummerc, fis-sentenza riportata a **Vol. XLII P III p.1151**, il-preskrizzjoni stabbilitafl-ARtikolu 2148 (a) tapplika ghal krediti ta' artifice li jipprestaw l-opra taghhom filwaqt li fil-kaz ta' l-Artikolu 2149 (a) il-prsekrizzjoni tirriferixxi ghall-kreditti ta' dawk li fihom tkun prevalent l-karattru ta' spekulaturi, u li aktar minn opra, jipprestaw xoghol –opus- minghajr distinzjoni in rigward tan-natura tax-xoghlijiet u minghajr qies ta' l-importanza tas-somministrazzjonijiet;*
*Din l-ahhar dispozizzjoni –Artikolu 2149 (a) – tiddistingwi ruhha mbaghad mill-Artikolu 2148 (a) fis-sens li dik il-preskrizzjoni mhix applikabbli ghall-kaz ta' semiplici fornitura ta' materjal minn min ma jkunx ukoll l-appalltatur ta' l-opra li ghaliha l-materjali jkunu servew. Ara f'dan is-sens **"Lawrence Formosa et –vs- Anthony Borg propio et nomine"**, Appell 27 ta' Jannar 1997;*

Forsi d-decizjoni li l-aktar hi attinenti ghall-kaz in ispecje h dik riposrtata a ***Vol.XXXVIII P III p 710.*** *Fiha infatti ntqal dan:- "Il-preskrizzjoni ta' tmintax-il xahar li tolqot l-azzjonijiet atl-hajjata, skrapan, mastrudaxxi, bennejja, bajjada, haddieda, argentiera, arluggara u persuni ohra li jahdmu sengha je wrti mekkanika, ghall-prezz ta' l-opri taghhom jew tax-xoghlijiet taghhom, jew tal-materjali li jfornu, tirriferixxi ghal-lokazzjoni ta' opera li biha dawk il-persuni jkunu obbligaw ruhhom li jaghtu x-xoghl taghhom, u mhux ghal-locatio operis l i iha l-imprenditur jobbliga ruhu li jaghti, mhux ix-xoghol, izda l-prodott tax-xoghol meta l-lokazzjoni d'opera tkun konnessa ma' organizzazzjoni ta' mezzi teknici li timprimi lil-lokazzjoni l-karattru ta' att oggettivament kummercjali."*

Insenjament iehor utli dwar l-istess kap ta' preskrizzjoni, moghti mill-istess Qorti ta' l-Appell Inferjuri huwa dak fis-sentenza **Manny Camilleri vs Ian Schembri** deciza fis-sittax (16) ta' Dicembru tas-sena elfejn u tnejn (2002) fejn gie ribadit

"*Fil-kawza fl-ismijiet* ***"Tommaso Pace noe –vs- Salvatore Muscat"*** *il-Qorti ta' l-Appell, Sede Inferjuri, 18 ta' Mejju 1929 gie rilevat illi d-disposizzjoni ta' l-Art 1912 (ilum 2148 (a) ta' l-Ordinanza VII tal-1868 "non e' applicabile a coloro che esercitano una impresa per il loro credito per le opera da loro eseguite e pei materiali da loro forniti ……."*
Dak l-artikolu jirreferixxi ghalhekk ghall-krediti ta' artefici li jipprestaw l-opera taghhom u mhux appltatur ta' l-opra li ghaliha l-materjali junu servew ***(Vol. XLI> pl. p347)****.* *F'dan il-kaz aktar minn opra hemm mill-presetazzjoni ta'l – "opus" minghajr distinzjoni in rigward tan-natura tax-xoghljiet u minghajr qies tal-importanza tas-somministrazzjonijiet".* ***(Vol XLII pIII p1151; "Joseph Grech –vs- Emanuela Camilleri et",*** *Appell Kummercjali, 21 ta' Marzu 1977;* ***"Gio Maria Camilleri –vs- John Licari et"****, Appell Kummercjali, 16 ta' Ottubru 1972;* ***"Francis Bugeja nomine –vs- Indri Mericeca"*** *Appell, 29 ta' Mejju 2000).*
Fuq l-isetss linji huma sentenzi ohra bhal ***Borg vs Testaferrata Bonnici*** *deciza fl-erbgha u ghoxrin (24) ta'*

Marzu ta' l-elf disgha mija tmienja u hamsin (1958) fil-Qorti ta' l-Appell (Vol XLII, Prt. 1, Pg. 153) u ***Emanuel Callejja vs Anthony Portelli nominee*** *deciza mill-Qorti tal-Kummerc fid-disgha u ghorxin (29) ta' Novembru ta' l-elf disgha mija wiehed u sebghin (1971) (mhix publikata). Similment gie deciz fil-kawza* ***Mizzi nomine vs Delicata*** *propio et nomine deciza fl-erbatax (14) ta' Ottubru ta' l-elf disgha mija erba u hamsin (1954) (Vol. XXXVIII, Prt.3, Pg. 710) u Appelli Civili* ***Muscat vs Tabone*** *deciza fit-tmintax (18) ta' Frar ta' l-elf disgha mija tlieta u sittin (1963) (Vol. XLVII, Prt. 1, Pg.102) kif ukoll fis-sentenza* ***Dr. Giovanni Bonello nomine vs AIC Joseph Xuereb et nomine*** *deciza mill-Qorti tal-Kummerc fid-dsatax (19) ta' Novembru tas-sena elf dsigha mija erba u sebghin (1974) (mhix pubblikata) u fid-decizzjoni moghtija wkoll mill-Qorti ta' l-Appell fil-hamsa (5) ta' Ottubru ta' l-elfejn u wiehed (2001) fl-ismijiet* ***Paul Formosa vs Salvu Debono."***

Jirrizulta ghalhekk illi kemm jekk wiehed jaccetta t-tezi tal-konvenut illi r-relazzjoni bejnu u bejn l-attur kienet wahda ta' appalt zgur ma hijiex applikabbli l-preskrizzjoni imsemmija fl-Artikolu 2148 (a) tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta. Similment lanqas jekk dan it-Tribunal jaccetta t-tezi ta' l-attur illi hu kien haddiem tal-konvenut lanqas ma hija applikabbli din il-preskrizzjoni. Ma huwiex il-kompitu ta' dan it-Tribunal illi jindaga liema artiklu huwa applikabbli ghal kaz. Il-preskrizzjoni hija materja ta' natura koxjenzjuza u sta ghal min jeccepija illi jindika l-artikolu b'mod preciz u jipprova t-trapass taz-zmien. Ghalhekk galadarba l-preskrizzjoni indikita mill-konvenut ma hijiex dik applikabbli tal-kaz, dan it-Tribunal ghandu jieqaf hawn u l-ebda indagni ohra ma hi permessa. Ghalhekk lanqas huwa kompitu utli ta' dan it-Tribunal illi jidhol f'aspetti jekk xi terminu preskrittiv gie interrot, sospiz jew irrinunzjat. Ghaldaqstant galadarba l-artikolu tal-preskrizzjoni indikat ma huwiex dak korrett dan it-Tribunal qed jichad l-istess eccezzjoni tal-preskrizzjoni.

It-tieni punt ta' natura preliminari huwa dak sollevat mill-konvenut fit-trattazzjoni tal-kaz fejn gie ritenut illi ghajr somma zghira ta' mija u disgha u ghoxrin ewro (€129) il-bqija ta' l-ammont mitlub jirraprezenta rifuzjoni ta' hlas ta'

kontribuzzjonijet tas-sigurta socjali, u ghalhekk l-attur kien skorrett meta fl-avviz tat-talba huwa indika illi l-ammont intier mitlub huwa dovut "*bhala hlas ta' xoghol ta' tikhil*" illi huwa irrenda. L-attur jaqbel ukoll illi ghajr ghas-somma ta' mija u disgha u ghoxrin ewro (€129) il-bilanc huwa dovut bhala rifuzjoni ta' kontribuzzjonijiet tas-sigurta socjali. F'dan ir-rigward jigi osservat illi dan it-Tribunal huwa mahluq specifikament biex jghaggel jippresta gustizzja f'kazijiet fejn l-ammont mitlub ma huwiex wiehed gholi. U biex din il-gustizzjja tigi reza malajr kemm jista jkun u bl-anqas problemi, dan it-Tribunal huwa ezentat mill-formalizmu zejjed u huwa mitlub jiddeciedi skond l-ekwita. Dan kollu gie sommat fis-sentenza moghtija mll-Qorti ta' l-Appell Inferjuri fl-ghoxrin (20) ta' Ottubru tas-sena elfejn u tlieta (2003) fis-sentenza **Publius Micallef vs Sunroute Company Limited** fejn intqal:-

Issa hu minnu li fil-kumpless tieghu l-Att V ta' l-1995 jipprovdi certament ghall-proceduri spediti u sommarji (Art 9(2)(a), snelliti minn regoli sagramentali ta' procedura. Dan, mod jew iehor, jista jigi traccjat minn disposizzjonijiet varji ta' l-ATt billi fihom insibu li:

(a) Il-Gudikatur mhux marbut bl-esigenzi dwar l-ahjar prova (Art 9(2)(b)).
(b) Il-Gudikatur ghandu jevita kemm jista' jkun milli jahtar esperti (Art 9(2)(c)).
*(c) Il-procediment ma jitqiesx invalid minhabba n-nuqqas ta' tharis ta' xi formalita (Art 9 (3)). Ovvjament iridu dejjem jitharsu l-principji ta' gustizzja naturali (Art 9 (1) u fondamentali ghal smiegh xieraw quddiem Tribunal imparzjali u ndipendenti sancita fil-Kostituzzjoni u fil-Konvenjnoi Ewropeja (Vide '**Emaneul Caruana nomine –vs- Elanie Cachia"**, Appell, 22 ta' Novembru 1996).*
*(d) L-aggudikazzjoni ssir skond il-principji ta' l-ekwita (Art 7 (1)). "Tajjeb li jinghad li l-Att V ta' l-1995 kien gie mahsub biex jaghti diskrezzjoni lit-Tribunal biex jekk hemm bzonn dan joqghod fuq konsiderazzjonijiet ta' ekwita u mhux ikun marbut b'parametri strettament legalistic" **("Peter Mifsud et –vs- Joseph Camilleri"**, Appell, 26 ta' Ottubru 2001.)*

(e) Ghall-fini tas-summarjeta' l-Artikolu 13 imbhgad jipprovdi testwalment illi jekk xi parti tonqos li tidher fid-data stabbilita ghas-smigh tal-kawza u terga tonqos fid-data li fiha l-kawa tkun giet differita, l-Gudikatur ghandu jirrigetta l-kawza u jordna li l-ispejjez jithallsu mill-parti li tkun ghamlet it-talba.

Apparti dan, f'din il-materja dan it-Tribunal ihoss li ghandu jiehu wkoll linja ta' gwida mis-sentenza moghtija mill-Qorti ta' l-Appell - Inferjuri fit-tmintax (18) ta' Jannar ta' l-elfejn u tnax (2012) fl-ismijet **Paul Sultana vs Tonio Schembri propio et noe.** F'dak il-kaz it-taba mill-attur ghal senserija kontra persuna illi kienet *estate agent* u ghalhekk la meqjusa bhala venditur u lanqas kompratur. F'cirkostanzi normali azzjoni ta' senserija kontra tali persuna ma kinitx tregi. Izda l-Qorti f'dik is-sentenza kellha dan xi tghid:-

"Illi hija f'dan il-kuntest li l-pendenza odjerna giet deciza, u ser tigi deciza, tenut kont tal-fatt li sond ***l-artikolu 7 tal-Kap 380*** *"It-Tribunal ghandu jaqta' kull talba u kontro talba li jkollu quddiemu principalment skond l-ekwita".*
Illi dan ifisser li l-principju ta' l-ekwita huwa bazilari fid-decizzjonijiet li ghandu jaghti l-istess Tribunal, u ghalhekk ghandu japplika l-istess u dan fuq kollox f'kull pendenza li jkun hemm quddiemu, b'dan li ghandu jara, li kemm jista' jkun issir gustizzja bejn il-partijiet, u dan imur necessarjament lil hinn mill-kuncetti stretti tal-ligi, anke fejn dawn huma ta' interpretazzjoni stretta.

Illi f'dan il-kaz jidher car li l-appellant ma kienx la venditur u lanqas kompratur, u allura teknikament l-azzjoni ta' senserija u sic fil-konfront tieghu ma treggix. Izda la darba huwa accettat li per ekkwipolens treggi anke taht dan il-kuncett ta' senserija, l-azzjoni ta' kumpens ta' servigi resi, u danf ejn l-attur jirrizulta li jkun ghamel xoghol tali li l-intervent tieghu kien ikkontribwixxa izda mhux wassal sabiex jintlahaq ftehim bejn il-venditur u x-xerrej ghall-bjegh jew trasferiment tal-propjeta' mmobbli, mela allura taht dan il-kuncett ta' hlas ta' kumpens ghal servizzi resi, certament li l-azzjoni attrici treggi kontra l-

appellat, iktar u iktar meta d-dettami tal-principji tal-ekwita' jigu applikati, (kif it-Tribunal kien tenut li jaghmel b'dispozizzjoni espresso tal-Ligi) ghall-kaz odjern."

Applikati dawn il-principji ghal kaz odjern, skond ma' jippretendi l-attur, r-rifuzjoni tal-hlas tal-kontribuzzjonijiet tas-sigurta socjali kienet parti minn dak miftiehem bejn il-partijiet fil-kuntratt ta' bejniethom. Ghalkemm strettament ir-rifuzjoni tal-kontribuzzjonijiet tas-sigurta socjali ma hijiex "xoghol ta' tikhil", din ir-rifuzjoni hija parti mill-kuntratt illi bhala l-oggett principali tieghu kellu "x-xoghol ta' tikhil"; b'din ir-rifuzjoni tkun accessorja ghal tali oggett principali. Ghalhekk ma jistax jinghad illi t-talba ghal rifuzjoni tal-kontribuzzjonijiet tas-sigurta socjali hija kompletament estranja u ma tinkwadrax ruhha b'xi mod jew iehor f'dak illi qieghed jitlob l-attur, specjalment jekk applikati l-principji suesposti. Ghaldaqstant fid-dawl ta' dan kollu din is-sottomissjoni tal-konvenut qeghda tigi wkoll respinta.

Il-mertu huwa wiehed ftit kumpless fejn il-verzjonijiet tal-partijiet huma diametrikament opposti ghal xulxin. Izda gie ritenut f'bosta okkazzjonijiet fil-gurisprudenza nostrana illi nuqqas ta' qbil bejn il-verzjonijet ma ghandux iwassal necessarjament sabiex il-gudikant jirkeb fuq l-iskappatoja tad-dubju u jirrigetta t-talba attrici. Il-gudikant huwa msejjah sabiex fuq bilanc ta' probabilitajiet jizen liema wahda mill-verzjonijiet l-iktar ghandha mis-sewwa u huwa biss fil-kaz u fl-eventwalita illi ma jhossux seren u moralment konvint illi hemm xi verzjoni illi tirkeb fuq l-ohra, illi ghandu jqis bhala l-kaz mhux pruvat minhabba d-dubju u jirrigetta dak il-kaz li jkollu quddiemu.

Fil-kaz odjern anke wara illi sema' lill-partijiet u osserva l-komportament taghhom fuq il-pedana tax-xhieda u l-mod kif xehdu, jhoss illi l-verzjoni ta' l-attur ghandha aktar mis-sewwa. L-attur ma talabx ghal rifuzjoni tal-kontribuzzjonijiet tas-sigurta socjali kollha izda iddistingwa bejn dawk li kien diga thallas u talab dawk li ghadu ma thallasx. Dan minkejja illi ma kienu jezistu l-ebda ricevuti ghal dan li kien diga thallas taghhom. Minn naha l-ohra jidher bic-car illi l-konvenut minkejja li ried ikollu mieghu l-haddiema ma riedx li jkollu l-obbligi ta' principal bl-oneri li

tali obbligi jistghu jgibu maghhhom. Mix-xhieda tieghu stess jirrizulta illi l-haddiema kollha li kellu mieghu tul dawn is-sitt snin, ma kienux haddiema impjegati mieghu bil-ktieb tax-xoghol. It-Tribunal ma jemminix illi dawn in-nies impjegati mal-konvenut kienu kollha self employed kif jallega hu. Haddiem partikolari li xhed f'dan il-kaz ma qalx hekk. Aktar hu vero simili illi dawn il-haddiema kienu impjegati mal-konvenut klandestinament minghajr ktieb tax-xoghol u minghajr drittijiet ta' haddiema. L-abbli difensur tal-konvenut fit-trattazzjoni taghha ssemmi u tidhol f'aspetti ta' causa illecita. Izda t-Tribunal josserva illi jekk hemm xi kawza illecita din kien qieghed johloqha l-konvenut u hadd aktar.

It-Tribunal lanqas jemmen lill-konvenut meta dan jghid illi records tal-haddiema li kienu mieghu ma kienx izomm u l-uniku records illi ghandu kienu ta' Christian Xerri biss. Christian Xerri jirrizulta li kien wiehed fost dawn il-haddiema illi refa rasu biex is-sitwazzjoni tieghu tinbidel u tigi regolarizzata. Fil-mod kif kien jahdem l-konvenut, tinkwadra perfettament l-allegazzjoni ta' l-attur illi kien il-konvenut li offrielu illi jkompli jahdem bhala self employed, imbghad hu (cioe' l-konvenut) jirrifondilu l-kontribuzzjonijiet tas-sigurta socjali li jkun hallas. It-Tribunal jemmen illi l-konvenut ma kellu l-ebda ghazla ohra ghajr illi jaccetta dan it-tip ta' ftehim. Ftehim illi ghalkemm beda jigi onorat, sussegwentament spicca skartat minn l-istess konvenut illi preferixxa jerga ghal dak li kien qabel u cioe' li jhallas lill-attur is-sieghat tax-xoghol kull xahar u daqshekk. Difatti mill-istatements esebiti f'dan il-kaz dwar kemm sieghat u granet kien jahdem l-attur mal-konvenut, frankament jista jinghad illi l-attur ma kien self employed xejn izda kien jahdem biss mall-konvenut Paul Caruana.

It-Tribunal ghalhekk ihoss illi t-talba ta' l-attur hija wahda gustifikata. Hija gustifikata wkoll it-talba ta' l-attur ghall-hlas ta' mija u disgha u ghoxrin ewro (€129) rapprezentanti xoghol bil-gurnata illi l-konvenut innifsu jammetti fir-risposta tieghu. Wara illi t-Tribunal ra d-dokumenti CS3 sa CS8 konsistenti f'ricevuti ta' kontribuzzjonijiet socjali u wara li ra ill l-ahhar ricevuta

cioe' dik relativa ghal kontribuzzjoniet tas-sigurta socjali ghal April tas-sena elfejn u hdax (2011) hija mnaqqsa pro rata peress illi l-konvenut sa l-ahhar ta' Marzu elfejn u hdax (2011), it-Tribunal jemmen ukoll illi l-ammont mitlub huwa wiehed gustifikat.

Ghaldaqstant it-Tribunal jaqta u jiddeciedi din il-kawza billi jilqa t-talbiet ta' l-attur, jichad l-eccezzjonijiet tal-konvenut, jikkundanna lill-konvenut ihallas lill-attur is-somma ta' elfejn erba mija u tletin ewro (€2,430) bl-imghax mill-prezentata ta' dan l-avviz il-quddiem. L-ispejjez kollha jkunu a karigu tal-konvenut.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------